

מאור עינים

חידושי תורה על הפרשה

גליון מס' 19

משפטים תשפ"ב

פ"א בתרגום אונקלוס, 'תשבוק מה דבלבך עלוהי ותפרק עמה'.

דהיינו, קודם תעזוב את הרע שיש בלבך על חברך, ורק אח"ז תעזור לו. שאם לא יעשה כן ויעזור לחברו בהרגשה לא טובה, חברו ירגיש בזה משום 'פמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם' (משלי כז, יט), ואת זה התורה לא רצתה.

כג, ז) מדבר שקר תרחק, ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע.

נ"ל ע"פ מ"ש במסכת ד"א זוטא (ג), 'למד לשונך לומר איני יודע שמא תתבדה ותאחז', ולכך הזהיר שקר בלשון הרחקה, שאדם ירגיל את עצמו לומר איני יודע.

פניני המאור

הגמ' בברכות (דף נט.), לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב.

לכאורה קשה, אם רעמים נעש לפשוט עקמומית שבלב, מדוע דווקא בזמן של גשם יש רעמים?

ונ"ל שהרעמים נעשו דווקא בזמן הגשם, שעל ידי הרעמים יעשו תשובה, ובזכות התשובה נזכה לגשמי ברכה. אכ"ר.

כא, א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

כתב רש"י, אשר תשים לפניהם, אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר, אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים, עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו¹, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם².

שמעתי להק', והרי יש טעמי מצוות שלומדים מהם הלכות נוספות, ואם לא היה אומר להם את אותם טעמים, כיצד היינו יודעים הלכות אלה?

ונ"ל שבאמת אותם טעמים של מצוות שלומדים מהם הלכות נוספות, זה בוודאי שמשה רבינו היה אומר להם, ומה שהקב"ה אמר למשה שלא תעלה על דעתך וכו', מדובר בטעמי מצוות שלא נוהגות למעשה.

וכ"ז בא ללמד אותנו, שבלימוד התורה הק', אין די ללמוד רק בשביל לדעת את ההלכה, אלא צריך לטרוח עצמו להבין טעמי המצוות, כמ"ש בברכות (דף ו:), 'אגרא דשמעתא סברא', פ"י רש"י שם, שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר.

כג, ה) כי תראה חמור שנאך רבין תחת משאו וחדלת מעזב לו, עזב תעזב עמו.

² ונראה שזה משום החביבות של הקב"ה לעם ישראל.

¹ נראה לפרש, 'ואיני מטריח עצמי', משום שסבר שאין צורך בכך להבינם טעמי המצוות.